

De middeleeuwen

Gebruik bron 2.

Zacharias is in 741 gekozen als paus.

- 4p 4 Leg uit dat Bonifatius met deze brief:
- de kerstening in Noordwest-Europa wil bevorderen, en
 - zijn positie als missionaris wil versterken bij de nieuwe paus.

Een geschiedenis:

Vanaf de twaalfde eeuw stond op het marktplein van de stad Luik een stenen zuil, de 'perroen' genaamd. Nieuwe wetten waren pas geldig als ze bij de perroen werden afgekondigd. Vanaf 1465 voerden de inwoners van Luik oorlog met de Bourgondische hertogen. Hertog Karel de Stoute won de oorlog en besloot de perroen uit Luik weg te laten halen en in Brugge tentoon te stellen voor de koopmansbeurs.

- 3p 5 Licht het besluit van Karel de Stoute toe door:
- uit te leggen welk politiek beleid in de Nederlanden de hertog uitvoerde door het weghalen van de perroen, en
 - de keuze te verklaren de perroen juist voor de koopmansbeurs te plaatsen.

Gebruik bron 3.

Omstreeks 1450 geeft de Portugese koning opdracht aan Fra Mauro om een kaart te maken van de wereld.

- 3p 6 Licht het maken van de kaart toe door:
- met twee **verschillende** argumenten aan te tonen dat Fra Mauro ernaar streeft een betrouwbare weergave te maken, en
 - aan te geven welk politiek motief de koning heeft voor deze opdracht.

Vroegmoderne tijd

In 1537 werd in Antwerpen *Dat leven ons Heeren Christi Jesu* uitgegeven. Er was een grote vraag naar dit boek, dat was vertaald uit het Latijn en waarin met 186 afbeeldingen het leven van Jezus Christus werd geïllustreerd. Het boek werd kort na uitgave geplaatst op lijsten voor 'quade en suspecte' (slechte en verdachte) boeken die in beslag moesten worden genomen.

- 3p 7 Verklaar:
- de vraag naar boeken zoals deze vanuit de opkomst van de individuele geloofsbeleving in de Nederlanden, en
 - de plaatsing van dit boek op de lijst van boeken die in beslag moesten worden genomen, waarbij je je antwoord ondersteunt met een kenmerkend aspect uit de vroegmoderne tijd.

Gebruik bron 4.

Frederik Hendrik gaat ervan uit dat hij met de bouw van Huis ter Nieuburch:

- zijn legitimiteit als stadhouder binnen de Republiek kan benadrukken, en
- zijn aanzien buiten de Republiek kan vergroten.

4p **8** Leg beide redeneringen van Frederik Hendrik uit, telkens met een andere verwijzing naar de bron.

Een geschiedenis:

In september 1672 eiste een groep burgers het aftreden van het stadsbestuur van Purmerend, omdat de regenten raadspensionaris Johan de Witt zouden hebben gesteund. Zij wilden een nieuw bestuur waarin regenten en burgers plaats zouden nemen. Na onderzoek besloot stadhouder Willem III dat de stadsbestuurders niet hoefden af te treden omdat de beschuldiging niet klopte én omdat de bestuurders hem trouw beloofden.

3p **9** Verklaar de beslissing van Willem III door:

- uit te leggen waardoor een trouw stadsbestuur voor Willem III juist in 1672 belangrijk was, en
- de politiek-bestuurlijke ontwikkeling uit de tweede helft van de zeventiende eeuw te noemen die Willem III versterkte met zijn beslissing.

Gebruik bron 5.

Twee conclusies:

- 1 Richard Bland gaat uit van een verlicht idee van Locke.
- 2 De boodschap van het pamflet *Common Sense* komt overeen met de boodschap van het pamflet van Bland

4p **10** Ondersteun beide conclusies, telkens met een andere verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 6.

Dit schilderij wordt geschilderd in opdracht van Antoine Lavoisier en zijn vrouw Marie-Anne Paulze. Paulze laat de schilder enkele aanpassingen maken:

- 1 Zij laat elementen verwijderen die rijkdom uitstralen, waaronder haar grote hoed met satijnen linten en kunstbloemen.
- 2 Zij laat scheikundige instrumenten toevoegen op de tafel.

3p **11** Licht deze aanpassingen toe door:

- voor de eerste aanpassing uit te leggen dat deze verklaard kan worden vanuit het kenmerkend aspect 'het "verlicht denken' dat werd toegepast op het terrein van de sociale verhoudingen', en
- voor de tweede verandering een ander kenmerkend aspect uit de vroegmoderne tijd te noemen dat je hiermee kunt illustreren.